

Nederlands Bosbouw Tijdschrift bestaat 75 jaar

Het NBT bestaat 75 jaar. Het heeft twee generaties bosbeheerders geholpen om vakkennis op te doen en gedachten uit te wisselen. Veel leden van de Koninklijke Nederlandse Bosbouwvereniging hebben zich ingezet om samen dit vaktijdschrift voor het beheer van bos, natuur en landschap te maken. Een goed moment voor een korte terugblik en wat ideeën over de toekomst.

In 1928 is het Nederlands Bosbouw Tijdschrift als particulier initiatief opgericht door dr. J.R. Beversluis. In het eerste artikel schreef hij de gedenkwaardige woorden: " Niet *mijn* woorden, doch *uw* daden, belangstellende lezers, zullen de oprichting en het bestaansrecht van dit tijdschrift rechtvaardigen. De daden liggen vervat in de woorden: medewerking, bijdragen, abonnementen, en ook advertenties". Het bestaansrecht staat nu na 75 jaar niet meer ter discussie. Dat was in het begin wel anders. Er was immers ook het Tijdschrift der Nederlandsche Heidemaatschappij, opgericht in 1890, waarin artikelen over de bosbouw gepubliceerd werden. De ontwikkeling van de bosbouw heeft een zodanige vlucht te genomen, dat een eigen tijdschrift een levensvatbaar initiatief bleek te zijn. Een jaar na de oprichting van het NBT heeft de KNBV het tijdschrift overgenomen. Er verschenen in die tijd tien nummers per jaar. Meestal werden er een of twee eigen artikelen geplaatst. Daarnaast werden ruimschoots

berichten uit buitenlandse vakbladen overgenomen. Tot 1965 is er weinig veranderd aan het tijdschrift. De kaft werd gesierd met een houtsnede van bomen en vermeldde de naam van de oprichter.

De redactie

Het huidige tijdschrift wordt gemaakt door een redactiecommissie van 8 leden en een professionele eindredacteur. De redactieleden komen zoveel mogelijk uit de verschillende geledingen van de vereniging (onderzoek, onderwijs, beheer, beleid, advies). De leden van de redactiecommissie worden benoemd door het bestuur van de KNBV, op dezelfde manier als de leden van alle andere commissies van de vereniging. De redactiecommissie vergadert 6 keer per jaar om de 6 nummers in elkaar te zetten. Daar brainstormen we over onderwerpen die interessant kunnen zijn, over mogelijke auteurs en over de planning van de artikelen. We evalueren elk nummer achteraf om te kijken of het aan onze bladformule heeft voldaan. De afzonderlijke redactieleden nemen contact op met potentiële schrijvers, ze discussiëren over de mogelijke opzet van een artikel en ze helpen de auteurs met het schrijven. Het uiteindelijke artikel wordt door twee redacteurs bekeken op inhoud en stijl.

Vrijwilligers

Het tijdschrift dat u leest wordt dus vrijwel geheel gemaakt door vrijwilligers. Alleen de eindredactie, het drukken en het verzenden worden betaald. Daarnaast heeft de redactiecommissie een be-

scheiden budget om betaalde opdrachten te laten uitvoeren. Het op deze manier maken van een tijdschrift kent zijn beperkingen. Het redactiewerk vraagt veel tijd. Gelukkig mogen de meeste leden ook wel in de tijd van hun baas werken aan het NBT, maar er is toch ook vrije tijd voor nodig. Dat stelt natuurlijk zijn grenzen aan de mate waarin artikelen verbeterd kunnen worden. De auteurs zelf zijn meestal sterk bij hun onderwerp betrokken. Dat maakt het moeilijk om in de huid van de lezer te kruipen en zodanig te schrijven, dat de vragen van de lezer beantwoord worden. De betrokkenheid van de schrijver bij zijn onderwerp levert vaak ook een smalle invalshoek op bij de beschouwingen. Om een onderwerp toch in de volle breedte voor het voetlicht te brengen zoekt de redactie dan naar verschillende auteurs die elk vanuit hun eigen kijk een bijdrage kunnen leveren. De moeilijkste klus voor de redactie is het organiseren van discussie over onderwerpen die in het beleid nog volop in ontwikkeling zijn. Binnen organisaties bestaat de neiging om eerst intern een standpunt te bepalen, alvorens men hierover wil publiceren. Er ontstaat dan spanning tussen het zelfstandige vakmanschap van de schrijver en de loyaliteit aan de werkgever.

Jubileumjaargang

De zes nummers van deze jubileumjaargang zullen een heel speciale inhoud hebben. We zullen terugkijken in het verleden door in elk nummer een oud artikel te plaatsen. Het is boeiend om te zien waar onze voorgangers zich mee bezig hielden.

Bovendien zullen we ontdekken, dat sommige discussies van alle tijden zijn. We houden ons echter ook bezig met de toekomst. In elk nummer zal een essay gepubliceerd worden over Bomen over 2150, afkomstig uit de wedstrijd die georganiseerd is door de stichting Koningsschool. Inspirende verhalen over de toekomst zijn een prima motivatie om het vak bosbouw verder te ontwikkelen.

Er verandert de laatste jaren veel in de manier waarop we informatie tot ons nemen. Heeft internet en de beschikbaarheid van informatie uit de hele wereld ons professionele leven echt verrijkt of is het een aanvulling in de marge? Nemen we nog wel de tijd om diepgravende artikelen over ons vakgebied te lezen, of moet het snel gaan met korte columns? Welke soort informatie hebben we nodig om ons dagelijks werk te kunnen doen? Helpen debatten in een tijdschrift ons om een mening te vormen? Deze en andere vragen zullen we stellen aan mensen uit verschillende delen van ons vakgebied. In elk nummer zullen we dit jaar een interview plaatsen. In dit nummer kunt u lezen hoe Martien Hontelez dat ziet.

Nieuw is ook de rubriek "Simons's betere berichten", waarvoor Simon Klingens al dan niet opiniërend, bericht uit zijn beheer- en onderwijspraktijk. Wie volgde niet ooit een cursus bij deze grondlegger van het geïntegreerd bosbeheer? Zelf zegt hij vooral veel geleerd te hebben van zijn inmiddels 1100 cursisten onder het motto: "Een meester leert meer dan zijn leerlingen."

Toekomst

Binnen de KNBV wordt gediscussieerd over de vraag, of het NBT moet fuseren met andere vaktijdschriften om een beter en professioneel gemaakt nieuw vaktijd-

schrift te laten verschijnen. Dat is een moeilijke en vaak ook emotionele discussie, omdat elk afzonderlijk blad een eigen reden van bestaan heeft en vaak ook de vlag is van een organisatie. Toch is er ook wat te zeggen voor het bundelen van al deze creativiteit en middelen. De meerwaarde zou aanzienlijk kunnen zijn. Graag wil ik hier de lezer deelgenoot maken van wat gedachten, die tot nu toe alleen in interne nota's neergeschreven zijn.

Het ideale vakblad

Het ideale vakblad speelt voor een vakgebied een belangrijke rol bij kennis- en informatieoverdracht en meningsvorming. Het is de eerste gelegenheid voor vakmensen om op de hoogte te geraken van nieuwe ontwikkelingen in de sector. Een tijdschrift is immers actueel en het biedt met korte artikelen een inleiding op nieuwe onderwerpen. Via de poort van het vakblad krijgt wie dat wil toegang tot meer diepgaande informatie in rapporten, nota's en boeken. Het ideale vakblad is laagdrempelig, zodat lezers zelf ook stukjes schrijven om hun zienswijze kenbaar te maken. Een journalistieke aanpak zorgt ervoor dat verschillende ervaringen en meningen naast elkaar aan bod komen in reportages en interviews. Een vaardige redactie presenteert de kennis en meningen op een aantrekkelijke en boeiende manier in woord en beeld, zodat lezers geprikkeld worden om te lezen.

Huidige situatie

Op het vakgebied van bos- en natuurbeheer is de situatie ten aanzien van vakbladen verre van ideaal. Er zijn vier vakbladen die een deel van het veld bestrijken, elk vanuit een historische positie (NBT, Vakblad natuurbeheer, Boomblad, De Levende Natuur). Daarnaast zijn er tijdschriften van

de Federatie Particulier Grondbezit, SBNL, en de KNNV en nieuwsbrieven van Boschap, bosgroepen en Stichting Bos en Hout. Dat levert de volgende beperkingen op in vergelijking met het geschetste ideaalbeeld:

- De toenemende integratie in het vakgebied van bosbeheer en natuurbeheer naar terreinbeheer en de verbreding van het vakgebied met thema's van plattelandsontwikkeling (agrarisch natuurbeheer, waterbeheer, gedecentraliseerd soortenbeleid en -beheer, reconstructie) wordt niet weerspiegeld in de tijdschriften.
- Geen volledige behandeling van het vakgebied, de lezer moet zijn informatie zoeken in tijdschriften die enerzijds elkaar sterk overlappen en anderzijds nieuwe onderwerpen laten liggen.
- De journalistieke benadering ontbreekt; alle schrijvers zijn inhoudelijk of organisatorisch zodanig bij hun onderwerp betrokken, dat ze onvoldoende afstand kunnen of mogen nemen. Hierdoor worden zaken niet behandeld die zich nog bevinden in de fase van beleidsvorming of ervaringsopbouw. Juist in deze fase is het voor een lezer voor de eigen meningsvorming interessant om te horen wat de verschillende ideeën en mogelijkheden zijn.
- De redactionele ondersteuning bij het maken van de tijdschriften is gering van omvang. Dat betekent dat er weinig geïnvesteerd wordt in een consequente opbouw van een blad (bladformule, ritme), goede illustraties en toegenakelijke schrijfstijl van artikelen. De lezer wordt niet verleid om te lezen.
- Advertenties ontbreken vrijwel volledig en daarmee wordt een inkomstenbron gemist die

goed gebruikt zou kunnen worden bij de professionalisering van een vakblad.

- Financiële ondersteuning van een vakblad vanuit de instituties in de sector ontbreekt grotendeels of staat ter discussie. Twee van de vier bladen drijven volledig op particuliere bijdragen van de professionals zelf.

Marktverkenning

Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd, die inzicht geven in de oordelen en wensen van lezers.

- Enquête van R. Schulting over NBT tijdens najaarsvergadering van KNBV in 1997 (67 personen). Dat leverde de volgende wensen op: Voorzie de wetenschappelijke artikelen van een vertaling naar (praktische) toepassing; besteed meer aandacht aan de praktijk, zorg voor sappige/goede opmaak, pakkende titel, voorzien van bijbehorende foto's met tekst en eventueel uitspraken in kaders; schrijf voor de lezer, dus korte artikelen, vlot geschreven en geen overbodig gebruik van (mooie) woorden; voeg meer discussie en uitgesproken meningen toe.
- Project Bosvoorlichting van DLV Adviesgroep (1998-1999). Conclusie: de bosvoorlichting is onoverzichtelijk en weinig doelgroepgericht. Advies: er moet een vraaggestuurd bosnetwerk ontwikkeld worden met een goed functionerende structuur, toegankelijk, met innovatieve capaciteit en met vragers die zoek- leergedrag vertonen.

- Imago-onderzoek KNBV 2001 door WU, Bosbeleid en bosbeheer (246 respondenten). De drie activiteiten van de KNBV die men het belangrijkste vindt: ontvangen van tijdschrift, ontmoeten van vakgenoten en excursies. Vereniging is kennis-informatieplatform, in de toekomst ook meer belangbehartiging. Gewenste prioriteit vooral voor thema's bos-ontwikkeling en instandhouding, beheersaspecten geïntegreerd bosbeheer, biodiversiteit, certificering, informatievoorziening maatschappij.
- Onderzoek deWerf 2001 in opdracht van EC-LNV en KNBV. Lezersonderzoek (64 respondenten) naar mening over Vakblad Natuurbeheer en NBT en behoefte aan nieuw blad, exploitatieopzet nieuw blad. Conclusies: Men leest weinig (1 a 2 uur per week in totaal, incl. krant), Vakblad Natuurbeheer scoort hoger dan NBT (onderwerpen, schrijfstijl, overzichtelijkheid, vormgeving), samenvoegen van blad, bredere en betere informatie, meerderheid wil zich abonneren, internet is interessante optie, volledige exploitatiebegroting voor professionele uitgave valt erg duur uit (450.000 euro voor tien nummers, oplage 5000 stuks).

Een nieuw vakblad gewenst

Uit de lezersonderzoeken en de analyse van de huidige situatie trek ik de volgende conclusies:

- Er is behoefte aan één vakblad

waarin het gehele vakgebied bestreken wordt en waarin de ontwikkelingen in de sector (integratie, verbreding) weer-spiegeld worden;

- De lezer vindt het nodig dat het blad redactioneel goed gemaakt wordt, voorzien van heldere schrijfstijl. Een journalistieke aanpak is nodig om thema's in ontwikkeling voor het voetlicht te krijgen. Dat betekent dat er een behoorlijk budget voor redactie en productie moet zijn;
- Een grote inbreng van lezers in het nieuwe blad dient te worden nagestreefd, in de vorm van (ruwe) artikelen en zienswijzen.
- Het nieuwe blad zal op een behoorlijk abonneebestand kunnen rekenen (2000 – 3000).
- Met abonnementsgelden alleen kan het blad niet gemaakt worden. Naast advertentie-inkomsten zullen subsidies van organisaties blijvend nodig zijn.

NBT ook 100 jaar?

De discussies over afusering van tijdschriften lopen al vele jaren. Vanuit het NBT heb ik hier nu 4 jaar actief in deelgenomen. Als het lukt om samen een vakblad te maken met een meerwaarde voor onze lezers, zullen we graag de leden van de KNBV de vraag voorleggen of ze hiervoor het NBT willen opgeven. Als de leden dat niet willen of als het niet lukt om met een goed voorstel te komen, zal het NBT in 2028 ook zijn 100 jarig bestaan kunnen vieren.